

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“...การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนล้วนพอดีเหมาะสมทุกด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด...”

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื่องในโอกาสพระราชทานรางวัลแก่ครูและนักเรียน วันที่ 27 กรกฎาคม 2524

จากพระบรมราโชวาทดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการศึกษามีส่วนสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความมั่นคง แต่การจะให้ความรู้ความคิดทางวิชาการอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ หากแต่ต้องมีการส่งเสริมคุณธรรมให้เกิดขึ้นในระบบของการศึกษาให้มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน และสมดุลกัน ด้วยเหตุนี้ การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประเทศจะเจริญก้าวหน้ามั่นคง และรุ่งเรืองยอมนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชนในประเทศ เป้าหมายการจัดการศึกษาจึงต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 อ้างถึงใน รัชดาภรณ์ สุราเลิศ, 2545) นอกจากนี้ การศึกษาก็มีส่วนช่วยบรรเทาปัญหาและโน้มนำไปในทิศทางที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสังคมไทย และเสริมสร้างความร่วมมือและบำเพ็ญประโยชน์ต่อประชาคมโลกได้ (ลีปนันท เกตุทัต, 2538 อ้างถึงใน ยนต์ ชุมจิต, 2544)

ปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย อิทธิพลของสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ ทำให้สังคมเสื่อมโทรมลง สังคมแห่งการแก่งแย่งแข่งขันและความเห็นแก่ตัวเพิ่มมากขึ้น การขาดคุณธรรมและจริยธรรมในตัวบุคคลจึงเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย การที่คุณธรรมและจริยธรรมในสังคมปัจจุบันกำลังตกต่ำ ประชาชนและเยาวชนจำนวนไม่น้อยไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมเท่าที่ควร ไม่ได้ยึดมั่นในคุณธรรมและประพฤติปฏิบัติตามจริยธรรม ทำให้สังคมมี

ปัญหามากขึ้น และรุนแรงยิ่งขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏ สังคมมีแต่ความเจริญทางวัตถุ แต่มีความเสื่อมโทรมทางจิตใจ (สมพร เทพสิทธิ์, 2542) การจะรับมือกับปัญหาสังคมต่างๆ จากการที่มนุษย์ขาดคุณธรรมที่สำคัญประการหนึ่งคือ การปฏิรูปการศึกษาตามที่รัฐบาลดำเนินการซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจุดหมาย คือ มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพจึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่ง คุณลักษณะข้อแรกคือ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ คือ มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ (กรมวิชาการ, 2545) และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตราที่ 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จะเห็นได้ว่าจุดเน้นที่มีความสอดคล้องร่วมกันคือ กระบวนการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศและสังคมโลก คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นเรื่องของความดี ซึ่งทั้งจุดหมายในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ต่างให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของการปฏิรูปที่ว่า คนไทย เก่ง ดี มีความสุขในสังคมฐานความรู้

คุณธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ กล่าวคือ เป็นคนดีและเป็นประชากรที่มีคุณภาพอันนำพาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองและสงบสุข คุณธรรมที่ปรากฏมีหลายประการด้วยกัน แต่คุณธรรมที่มีความสำคัญและทุกโรงเรียนต้องทำหน้าที่ปลูกฝังและส่งเสริมให้เกิดแก่ผู้เรียน อันถือเป็นแบบแผนมาตรฐานกลางที่ผู้เรียนควรมีคือ มาตรฐานด้านผู้เรียน ดังที่กล่าวไว้ในมาตรฐานที่ 1 ว่าผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์มี 4 ตัวบ่งชี้คือ

1. ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ
2. ผู้เรียนมีความประหยัด
3. ผู้เรียนมีความเกรงผู้อื่น เมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม
4. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต

ซึ่งสอดคล้องกับคุณธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2526 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) 13 ประการ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2539)

1. ความขยัน	8. ความกตัญญูกตเวที
2. ความอดทน	9. ความตรงต่อเวลา
3. ความประหยัด	10. ความสามัคคี
4. ความซื่อสัตย์สุจริต	11. ความยุติธรรม
5. ความมีระเบียบวินัย	12. ความใฝ่รู้
6. ความเสียสละ	13. ความเป็นผู้มีวิถึคุณธรรมและปฏิบัติ
7. ความเมตตากรุณา	ตามขนบธรรมเนียมประเพณี

เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาเป็นต้นมา การสอนหรือการส่งเสริมคุณธรรมถูกนำมารวมไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทำให้ไม่มีรายวิชาการสอนคุณธรรมที่แน่นอนเหมือนเช่นแต่ก่อน ด้วยเหตุนี้การสอนคุณธรรมต้องทำให้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านผู้เรียน จากตัวบ่งชี้ดังกล่าว 4 ประการ คุณธรรมที่มีความสำคัญและเป็นพื้นฐานที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนในการจะช่วยให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง มั่นคง คือ ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ข้อที่ 1 ใน 4 ข้อ ตามมาตรฐานด้านผู้เรียนที่ถือว่าเป็นแบบแผนมาตรฐานที่ทุกโรงเรียนควรให้นักเรียนเกิดคุณธรรมดังกล่าว ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานเพื่อเชิญลงในหนังสือวันเด็ก ปีพุทธศักราช 2521 ว่า

“ เด็กๆทำอะไรต้องหัดรู้ตัว การรู้ตัวอยู่เสมอจะทำให้เป็นคนมีระเบียบและคนที่ระเบียบดีแล้ว จะสามารถเล่าเรียนและทำการงานต่างๆได้โดยถูกต้องรวดเร็วจะเป็นคนที่สร้างความสำเร็จและความเจริญให้แก่ตนเองแก่ส่วนรวมในอนาคตได้อย่างแน่นอน”

(คณะกรรมการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ, 2544)

เกี่ยวกับความรับผิดชอบซึ่งเป็นคุณธรรมอีกประการหนึ่งที่สำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนหากนักเรียนขาดความรับผิดชอบตั้งแต่ยังเยาว์ ในอนาคตอาจสร้างปัญหาสังคมได้นานาประการตามที่กล่าวมา การขาดความรับผิดชอบเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของปัญหาต่างๆ ในสังคม (วรวิทย์ วสันตการ, 2522 อ้างถึงใน ดาวนภา กิตติสาร, 2546) ด้วยเหตุนี้คุณธรรม 2 ประการจะต้องมีการส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนเป็นพื้นฐานคุณธรรมในระดับต้นๆ เพื่อการพัฒนาของประเทศในอนาคต ตามที่รัชกาลที่ 6 ทรงสร้างและปลูกใจชาวไทยให้มีระเบียบวินัย มีความรักชาติสามัคคีกลมเกลียวกัน เพื่อให้เยาวชนไทยที่จะเติบโตไปภายภาคหน้าเป็นผู้มีระเบียบวินัย รักษาเกียรติยศ และหน้าที่บำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มานะอดทนได้ฝึกฝนระเบียบวินัยต่างๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์สร้างความเจริญรุ่งเรืองแก่

ประเทศไทย และตามที่กล่าวถึงความมีระเบียบวินัยเพียงอย่างเดียวว่า วินัยช่วยเป็นพลังพัฒนาสังคม ประเทศไทย บ้านเมือง เพราะสังคมหรือคนที่มีคุณภาพสังคมประเทศไทยเจริญได้ก็เพราะคนมีวินัย มีคุณภาพนั่นเอง (วิจิตร อวระกุล, 2544) และดังคำกล่าวที่ว่า คนที่มีวินัยนั้นจึงจะเป็นผู้มีความรับผิดชอบ คนที่รับผิดชอบเท่านั้นจึงจะเป็นผู้กล้าเผชิญกับอุปสรรคปัญหาประดามี และใช้สติไตร่ตรองแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุความรับผิดชอบและผู้แก้ปัญหาบ่อยๆ เท่านั้น จึงจะนำซึ่งความเจริญฉลาด ดังนั้น วินัยจึงเป็นเรื่องสำคัญที่มีผลทั้งในเชิงเฉพาะและในเชิงกว้างสู่สังคมอีกด้วย เมื่อวินัยสำคัญขนาดนี้แล้ว เราจำเป็นต้องสร้างวินัยให้แก่นุชน้อยตั้งแต่เด็กทีเดียว (นิตดา หงษ์วิวัฒน์, 2541) รวมถึงการกล่าวถึงค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการซึ่งเป็นผลงานของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช) ในเมื่อตอนที่ประเทศไทยได้เฉลิมฉลอง 200 ปี อันกล่าวถึงคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยไว้ในค่านิยม 5 ประการดังนี้ (นิเชต สุนทรพิทักษ์, 2543)

“ คนเราถ้ามีความขยันและซื่อสัตย์ยอมทั้งตนเองได้ เป็นข้อที่ 1 เพราะเมื่อซื่อสัตย์ยอมได้รับความเชื่อถือ ย่อมเป็นเหตุแห่งปัญญานำไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เพราะขยันจึงหาทรัพย์และมีทรัพย์ได้ แต่ถ้าจะให้ทรัพย์พอกพูนมีรากฐานมั่นคงก็ต้องรู้จักประหยัดและออม เป็นข้อที่ 2 ค่านิยม 2 ข้อนั้นจัดว่าเป็นคนหนักเอาเบาผู้ เป็นคนสู้ชีวิต ซื่อสัตย์และรู้จักเก็บออม จนมีฐานะมั่นคงแต่คนเรามีได้อยู่คนเดียวในโลกจึงต้องเป็นคนมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายและยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นข้อที่ 3”

นอกจากนี้คำพูดที่พบบ่อยๆ คือ คนไทยไม่มีวินัยหรือทำอะไรตามสบายคือไทยแท้ ซึ่งหมายความว่าคนที่ขาดระเบียบวินัยมักทำอะไรตามใจของตนเองโดยอาจสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น การขาดระเบียบวินัยมักส่งผลไปถึงความไม่รับผิดชอบต่อผู้อื่น ไม่รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม คนประเภทนี้ทำให้สังคมยุ่งเหยิงมีปัญหา (สุขุมล เกษมสุข, 2548)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคุณธรรมทั้ง 2 ประการมีความสำคัญในการที่จะช่วยธำรงประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรืองมั่นคง เป็นคุณธรรมพื้นฐานสำหรับบุคคลในการพัฒนาตนเองพัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศไทยให้มีความเจริญรุ่งเรือง ตามที่คุณธรรมทั้ง 2 ประการถูกกำหนดไว้ในคุณลักษณะที่ประเทศไทยต้องการ 10 ประการ ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ และรวมไปถึงการบรรจุการสอนคุณธรรมทั้ง 2 อยู่ในหลักสูตรประถมศึกษา ประชาชนในประเทศจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการนำพาประเทศไปสู่ความเจริญมีอารยธรรม การมีประชาชนที่มีความรู้ความสามารถอย่างเดียวนั้นไม่พอแต่ต้องประกอบไปด้วยคุณธรรมพื้นฐาน ดังที่กล่าวมาว่า ด้วยเหตุนี้

ปัจจัยในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าคือ ประชากรของประเทศนั้นๆ มีนิสัยเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีประชากรที่มีจริยธรรมสูง เช่น ความมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริตประเทศนั้นก็จะเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว (ดาวานา กิตติสาร, 2546)

การปลูกฝังหรือส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อแก่นักเรียนตั้งแต่เล็กๆ เพื่อเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศในอนาคตนั้น โรงเรียนเป็นสถานที่เหมาะสมในการพัฒนาเสริมสร้าง หล่อหลอม และขัดเกลาคุณลักษณะความเก่ง ดี และมีความสุขให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เพราะถือว่าโรงเรียนเป็นแหล่งผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและศักยภาพ เพื่อออกมารับใช้สังคมประเทศชาติต่อไป ดังนั้นหน้าที่สำคัญของโรงเรียนคือ การเตรียมเด็กให้เป็นพลเมืองดีนั่นเอง คือ จะต้องให้ความรู้ความสามารถต่างๆ ปลูกฝังเจตคติ และคุณธรรมอันดีงามให้แก่เด็ก โรงเรียนจึงต้องรับหน้าที่อบรมบ่มนิสัย ปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมแก่เด็กให้เป็นไปในแนวทางที่พึงปรารถนาของสังคมและประเทศชาติ โดยยึดแนวการปลูกฝังอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ (อุ่น พูลทวี, 2539) นอกจากนี้ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงสภาพแวดล้อม การบริหารและการให้บริการต่างๆ ในสถานศึกษา การเป็นตัวอย่างที่ดีงามของครูอาจารย์ การเรียนการสอนวิชาต่างๆ และโดยเฉพาะวิชาจริยศึกษา ซึ่งจะต้องเน้นทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป รวมถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาด้วย (ชำ เลื่อง วุฒิจันทร์, 2524 อ่างถึงโน พรรตณฤน เพชรวิวรรณ, 2545) และสถานศึกษาควรให้ความสนใจในเรื่องศาสนาและการพัฒนาจิตใจให้มากยิ่งขึ้น พัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม ให้เป็นคนเก่งที่มีปัญญา ให้เป็นคนดีที่มีคุณธรรม ให้เป็นคนที่มีความสุขในสังคม รวมถึง ครูอาจารย์ซึ่งเป็นพ่อแม่คนที่สองของนักเรียนต้องเอาใจใส่อบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนา ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ข้อสำคัญครูอาจารย์ต้องมีความประพฤติดี ให้เป็นตัวอย่างและแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนได้ (สมพร เทพสิทธิ์า, 2542)

โรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร เป็นโรงเรียนที่อยู่ภายใต้จิตตารมณ์ของคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ซึ่งเป็นคณะที่ก่อตั้งมานานกว่า 300 ปี Levesville la Chernard ประเทศฝรั่งเศส คณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ได้เข้ามาดำเนินงานทางด้านการศึกษาในประเทศไทย ตั้งแต่ปี 1905 โรงเรียนภายใต้การบริหารของคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตรนั้นเป็นกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกที่มีการดำเนินการและมีเป้าหมายของการศึกษาแบบเดียวกัน คือ การให้ผู้เรียนรู้จัก และเข้าถึงสัจธรรมของความเป็นมนุษย์ ด้วยการดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบวินัย สุขภาพเรียบง่ายและเปี่ยมด้วยเมตตาธรรม มีเจตนารมณ์แน่วแน่ที่จะศึกษาศาสตร์และศิลป์ในแขนงต่างๆ และ

ประกอบหน้าที่การงานซึ่งตนเองรับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งเรียนรู้ที่จะรักษาสุขภาพอนามัยของตน เพื่อให้ร่างกายและจิตใจอยู่ในสภาวะที่จะประพุดติและปฏิบัติการกิจให้ลุล่วงไปด้วยดี (www.asc.ac.th) กลุ่มโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร เป็นกลุ่มโรงเรียนที่นอกจากจะเน้นให้ผู้เรียนโดดเด่นทางด้านวิชาการ ด้านภาษาต่างประเทศแล้ว ยังให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมต่างๆ แก่นักเรียนควบคู่ไปด้วย คือ มีความรู้คู่คุณธรรม ตามเป้าหมายการศึกษาของชาติที่เน้น ความเก่ง ดี มีสุข ด้วยเหตุนี้การวิจัยในครั้งนี้จึงศึกษาโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 3 โรงเรียนที่มีการก่อตั้งขึ้นเป็น 3 อันดับแรกของโรงเรียนในเครือ ได้แก่ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์ และโรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์ สิลม ที่มีการก่อตั้งมาเป็นเวลายาวนาน โดยทั้ง 3 โรงเรียนได้ยึดปรัชญาของคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ อีกทั้งโรงเรียนทั้ง 3 ได้รับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาตามมาตรฐานผู้เรียนตัวบ่งชี้ที่ 1 คือ ความมีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 90 ขึ้นไป) การศึกษาโรงเรียนที่มีการดำเนินงานโดยผู้บริหารที่นับถือศาสนาคริสต์ อาจเป็นภาพสะท้อนการดำเนินงานบางประการที่แตกต่างจากโรงเรียนรัฐบาล หรือโรงเรียนเอกชนทั่วไปที่ดำเนินการโดยผู้บริหารที่ไม่ได้นับถือศาสนาคริสต์ สิ่งที่ได้รับการวิจัยครั้งนี้จะช่วยเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมให้แก่ผู้มีส่วนในการรับผิดชอบโดยตรงต่อไป

จากการที่กล่าวมาเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ ข้างต้นพิจารณาได้ว่า มีปัจจัยหลายประการที่อยู่ในโรงเรียนที่ส่งเสริมคุณธรรมให้แก่นักเรียนตามที่เป้าหมายของการศึกษาชาติที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี ตามที่

กรมวิชาการ (2539) ได้จัดทำแนวคิด แนวปฏิบัติในการบริหาร และการจัดการศึกษาเพื่อช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลมากขึ้น ดังนี้

หลักการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม

1. การพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง โรงเรียนจะต้องมีนโยบายที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมอย่างชัดเจน และนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างจริงจัง
2. การพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมด้านใดก็ตามต้องดำเนินการพัฒนาความรู้ ความคิดความรู้สึกและการปฏิบัติไปพร้อมกัน
3. วิธีการพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมสามารถสอดแทรกไปกับการการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและการดำเนินชีวิตประจำวัน

4. บรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแบบอย่างที่ดีเอื้อต่อการปลูกฝังส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม
5. การประสานงานและร่วมมือกันของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน จะช่วยในการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
6. หลักวิชา ทฤษฎีและเทคนิคอย่างหลากหลายในการพัฒนา รวมทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยในการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณธรรม
7. การปลูกฝังสร้างเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและนำผลมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

สมพร เทพสิทธิ์ (2542) กล่าวว่า

“สถานศึกษาควรให้ความสนใจในเรื่องศาสนาและการพัฒนาจิตใจให้มากยิ่งขึ้น พัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม ให้เป็นคนเก่งที่มีปัญญา ให้เป็นคนดีที่มีคุณธรรม ให้เป็นคนที่มีความสุขในสังคม

ครูอาจารย์ซึ่งเป็นพ่อแม่คนที่สองของนักเรียนต้องเอาใจใส่อบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนา ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ข้อสำคัญครูอาจารย์ต้องมีความประพฤติดี ให้เป็นตัวอย่างและแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนได้”

พรตณณ เพชรวิวรรณ์ (2545) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ นักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมครูส่วนใหญ่จัด กิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดหลักให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงครูมีความเห็นว่าการสอนแบบ บทบาทสมมติเป็นวิธีการปลูกฝังคุณธรรมได้ดีที่สุด ด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการ ปลูกฝังคุณธรรมพบว่า คุณธรรมที่ได้รับการปลูกฝังมากที่สุดคือ ด้านความมีระเบียบวินัย

ดังนั้นปัจจัยในโรงเรียนที่ส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบที่ สอดคล้องกับเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น คือ ผู้บริหาร ครู บริบทสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนที่เอื้อต่อคุณธรรมทั้ง 2 ประการดังกล่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบมี ดังนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ (สบโชค พูลนวม, 2523) ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย (วิวัฒน์ อัคราณิษฐ์, 2523) การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะด้านจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (วุฒิชัย ฉาย

วงศ์ศรีสุข, 2536) การวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (ธนพร ดีจงเจริญ, 2537) การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่นักเรียนประถมศึกษาใน พฤติกรรมของครูในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร (กนกพรธณ บุญธรรม, 2540) การสร้างแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (สุนันทา ประเสริฐศรี, 2540) การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่นักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร (พรรตณฤณ เพชรวิวรรณ์, 2545)

ดังนั้นจากเหตุผล ทฤษฎี และสภาพการณ์ดังกล่าวมา ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบริบทสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบให้แก่ นักเรียน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาชาติที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะนำพาสังคมและประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

คำถามการวิจัย

ปัจจัยในโรงเรียนที่ต้องการศึกษาซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบริบทสิ่งแวดล้อมมีวิธีการดำเนินการในแต่ละปัจจัยอย่างไร เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านผู้บริหาร ครู และบริบทสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อให้นักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเขตปอด เดอ ชาร์ตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมต่างๆให้แก่ นักเรียน ซึ่งคุณธรรมต่างๆ ดังกล่าวนั้นรวมไปถึงความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบนั้น มีปัจจัยต่างๆภายในโรงเรียนที่มีส่วนสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมตามที่โรงเรียนต้องการ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาชาติ เพื่อการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศในอนาคต โดย

ปัจจัยต่างๆ ในโรงเรียนที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรม 2 ด้าน ดังกล่าวได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบริบทสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยมีเอกสารและงานวิจัยที่สอดคล้องดังต่อไปนี้

ชำเลียง วุฒิจันทร์ (2543) ได้กล่าวถึงแหล่งปลูกฝังและหล่อหลอมคุณธรรมแก่เด็กไว้ ดังนี้ “โรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งรวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา การบริหารและการให้บริการต่างๆ ในสถานศึกษา การเป็นตัวอย่างอันดีงามของครูอาจารย์ การเรียนการสอนวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร การเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับจริยศึกษา”

แผนการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา หรือสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา มีดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่จะส่งเสริม และปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมกับเด็กระดับนี้ ทั้งในด้านอาคารสถานที่ ครูอาจารย์ กิจกรรมการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์กับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน
2. จัดการสอนจริยศึกษาตามหลักสูตร โดยการสอนให้สอดคล้องกับสังคมจากสิ่งที่ใกล้ตัวเด็กไปสู่สิ่งที่ไกลตัวเด็กออกไป
3. จัดให้มีกิจกรรมประกอบการสอน ให้เด็กได้ฝึกหัดปฏิบัติจริงทุกเรื่อง ให้มีการอธิบายแสดงเหตุผลของหัวข้อจริยธรรม ให้สอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์ ให้เด็กได้เห็นจริงกว่าการสร้างความสำเร็จที่มลายหรือการกลัวผิดๆ
4. แทรกคติธรรมในแบบเรียน และหนังสือให้นักเรียนอ่านทุกชนิด คือ ทั้งหนังสือเรียน และหนังสือที่อ่านในเวลาว่าง ให้เหมาะสมกับเรื่องราวในแบบเรียนหรือในหนังสือนั้น
5. สอดแทรกจริยศึกษาหรือเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ทั้งเนื้อหาและวิธีการที่เหมาะสมกับวัยและชั้นของเด็ก ในการสอนทุกวิชาทุกกลุ่มประสบการณ์
6. จัดภาพประกอบเรื่อง ประกอบตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมทั้งในแบบเรียน บทเรียน และในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับนักเรียน
7. ใช้สื่อมวลชนในการให้ความรู้และประสบการณ์ด้านจริยศึกษาด้วย

สุมน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2529 , อ้างถึงใน ธนพร ดีจงเจริญ, 2537) ได้กล่าวถึง แนวปฏิบัติของโรงเรียนประถมศึกษาในการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เด็ก โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านการจัดกิจกรรม และโครงการทั้งที่เป็น กระบวนการของหลักสูตรประถมศึกษา และส่งเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนรู้จักผิดชอบชั่วดี ปฏิบัติตามหลักของศีลธรรม ประเพณีและศาสนา

2. ประสานงานและร่วมมือกับสถาบันอื่นของสังคม เช่น ครอบครัว วัด องค์กร สมาคม อาสาสมัคร และหน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินงานส่งเสริม จริยธรรมและคุณค่าทางจิตใจแก่นักเรียน

3. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบ สะอาด สวยงามและสงบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเคยชินกับสภาพดังกล่าว นอกจากนี้ครูและบุคลากรใน โรงเรียนยังต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านบุคลิกภาพ กิริยามารยาทและลักษณะนิสัยที่ดีอีกด้วย

4. โรงเรียนมีหน้าที่วางแผนในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนที่มี แนวโน้มไปในทางเสื่อม โดยเน้นการป้องกันให้มากที่สุด โรงเรียนควรจัดกิจกรรมและบริการใน ด้านการให้คำปรึกษาแนะแนว การติดต่อสัมพันธ์กับผู้ปกครองเพื่อป้องกันปัญหา เมื่อเริ่มมองเห็น ปัญหาและต้องแก้ไขปัญหาเมื่อปัญหาเกิดขึ้นแล้ว

ดาวนภา กิตติสารโร (2546) กล่าวว่า

“ การอบรมเลี้ยงดู มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็ก การอบรมเลี้ยงดู จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะหล่อหลอมจริยธรรมด้านต่างๆ ให้เกิดมีในตัวเด็กเพื่อที่จะให้เด็กเหล่านี้เป็น พลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป”

การศึกษาปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบริบทสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริม คุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบแก่นักเรียนประถมศึกษา ลอดคล้องกับ เอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยดังนี้ ปัจจัยในโรงเรียนที่ ส่งเสริมคุณธรรมทั้ง 2 ประการ ได้แก่

ผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้ที่กำหนดนโยบายการบริหารงานเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมใน โรงเรียน การศึกษาปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม การจัดโครงการ กิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

ครู คือ ผู้ที่นำนโยบายของโรงเรียนและผู้บริหารไปปฏิบัติให้เกิดผล การศึกษาปัจจัย ดังกล่าว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การอบรมสั่งสอน การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

บริบทสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน คือ บริเวณภายในโรงเรียนหรือรอบๆ โรงเรียน สภาพต่างๆ ภายในโรงเรียนซึ่งมีความสัมพันธ์กัน เช่น ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในโรงเรียน การจัดอาคารสถานที่ การเชื่อมต่อของอาคารในการประสานงานซึ่งช่วยในการดำเนินงานให้ เป็นไปตามนโยบายได้ดียิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ของผู้บริหาร ครู นักเรียน เป็นต้น ที่มีส่วนในการ ส่งเสริมคุณธรรมให้นักเรียนมีความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

ขอบเขตในการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น ผู้บริหาร ครูฝ่ายประถม และผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1 ประกอบด้วย 3 โรงเรียน ดังนี้
  1. โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์
  2. โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์
  3. โรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์ สีลม
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้
  - 2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 460 คน แบ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 3 คน ครูประถมศึกษาจำนวน 103 คน และผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาจำนวน 354 คน
  - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ได้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น ผู้บริหารจำนวน 3 คน ครูหัวหน้าฝ่ายปกครองจำนวน 3 คน ครูประถมศึกษาจำนวน 9 คน ผู้ปกครองจำนวน 15 คน รวมเป็น 30 คน
  - 2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสนทนากลุ่ม คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ระดับชั้นละ 2 คน รวมเป็น 6 คน ใช้การสนทนากลุ่มทั้ง 3 โรงเรียนรวมทั้งหมด 18 คน
3. เรื่องที่ใช้ในการศึกษาคือ คุณธรรม 2 ประการ คือ
  - 3.1 ความมีระเบียบวินัย คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน พฤติกรรมที่กำหนดคือ การแต่งกาย การเข้าแถว การปฏิบัติตามกฎของแต่ละที่ในโรงเรียน
  - 3.2 ความรับผิดชอบ คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง พฤติกรรมที่กำหนด ได้แก่ ส่งงานตรงตามเวลา เตรียมอุปกรณ์มาครบทุกครั้ง การมาเรียนตรงเวลา ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พฤติกรรมที่กำหนดได้แก่ การรักษาความสะอาดในโรงเรียน การรักษาสาธารณสมบัติของโรงเรียน
4. ประเด็นที่ศึกษา ผู้วิจัยทำการศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบมี 3 ปัจจัย ดังนี้
  - 4.1 ผู้บริหาร แบ่งออกเป็น การกำหนดนโยบายด้านคุณธรรม การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมด้านความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ
  - 4.2 ครู แบ่งออกเป็น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การอบรมสั่งสอน การเป็นแบบอย่างที่ดี การเสริมแรง
  - 4.3 บริบทสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น การจัดอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ภัยนิเทศและ

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่บุคคลยึดมั่นเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติตนซึ่งก่อให้เกิดความสุขทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ในที่นี้เน้นคุณธรรมตามมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

ปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ หมายถึง องค์ประกอบ ตัวป้อน ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหนึ่งๆ ที่เกี่ยวข้องขององค์ประกอบที่กล่าวถึงซึ่งทำให้นักเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ปัจจัยหรือองค์ประกอบเหล่านี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบริบทสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ขอบเขตของปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้บริหารในที่นี้ครอบคลุม การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ การจัดโครงการกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

ขอบเขตของปัจจัยที่เกี่ยวกับครูในที่นี้ครอบคลุม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การอบรมสั่งสอน การเป็นแบบอย่างที่ดี การเสริมแรง

ขอบเขตของปัจจัยที่เกี่ยวกับบริบทสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในที่นี้ครอบคลุม ลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ การจัดอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม ป้ายนิเทศในการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียนที่ว่าด้วย การแต่งกาย ทรงผม การเข้าแถว การซื้ออาหาร และข้อบังคับเฉพาะสถานที่

ความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างตรงต่อเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยงงานนั้น หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในที่นี้ครอบคลุม หน้าที่ในส่วนตน ได้แก่ การส่งงานตรงเวลา การมาเรียนตรงเวลา การเตรียมอุปกรณ์ความพร้อมก่อนการและทำงานที่ได้รับมอบหมาย และหน้าที่ต่อส่วนรวม ได้แก่ การไม่ทิ้งขยะลงพื้น รักษาความสะอาดในโรงเรียน และการรักษาสาธารณสมบัติของโรงเรียน

โรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 หมายถึง โรงเรียนภายใต้การบริหารของคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร เป็นกลุ่มโรงเรียน

คาทอลิกที่มีการดำเนินการ และมีเป้าหมายของการศึกษาแบบเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบด้วย 3 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์
2. โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์
3. โรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์ สีลม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบให้กับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบให้กับนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยสรุปดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัจจัยในโรงเรียนที่ช่วยส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ รวมทั้งศึกษาคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2. กำหนดขนาดของตัวอย่างประชากรโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan ซึ่งการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ Robert V. Krejcie แห่งมหาวิทยาลัย Minisota และ Earyle W. Morgan แห่งมหาวิทยาลัย Texas (1970 : 608-609 อ้างถึงใน พรรัตนถน เพชรวิวัฒน์, 2545) ได้สร้างตารางขนาดประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างขึ้นมา เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถเลือกขนาดของกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยได้อย่างถูกต้อง ได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งเป็น ผู้บริหารจำนวน 3 คน ครูประถมศึกษาจำนวน 103 คน และผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาจำนวน 354 คน รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 460 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) สำหรับตัวอย่างประชากรที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 11 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน 3 ชุด แบบสัมภาษณ์จำนวน 4 ชุด แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 1 ชุด แบบสังเกต 2 ชุด และแบบศึกษาเอกสารจำนวน 1 ชุด

4. นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาความตรงตามเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับคำนิยาม

และขอบเขตปัจจัย (IOC) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองที่มีใช้ตัวอย่างประชากร แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อให้ได้เครื่องมือฉบับสมบูรณ์สำหรับนำมาใช้ในการวิจัย

5. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังผู้บริหารโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และการสนทนากลุ่ม

6. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามวันและเวลาที่กำหนด

7. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต การศึกษาเอกสาร และการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เชิงบรรยาย

8. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการที่โรงเรียนอื่นจะนำไปปฏิบัติเพื่อส่งเสริมคุณธรรมให้แก่ผู้เรียนตามเป้าหมายของการศึกษา
2. ผลการวิจัยสามารถเป็นตัวอย่างที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาให้มีการส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น
3. สร้างความตระหนักและความร่วมมือให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าคุณธรรมในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและเป็นพื้นฐานในการช่วยให้บุคคลเป็นคนดี
4. ได้ข้อความรู้หรือองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ซ่อนเร้นอยู่ในผลการวิจัยซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาศาสตร์ด้านการศึกษาได้
5. นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุง จัดระบบและสร้างปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย วารสารและตำราที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกรอบการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ซึ่งปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบริบทสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
2. สร้างเครื่องมือสำหรับใช้เก็บข้อมูลตามกรอบการศึกษาปัจจัยแต่ละตัว

2.1 แบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับปัจจัยในการส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บริบทสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวแบ่งออกเป็น

2.1.1 แบบสอบถามผู้บริหาร เป็นแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลความถี่ในการปฏิบัติของผู้บริหาร และบริบทสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมคุณธรรม 2 ประการ

2.1.2 แบบสอบถามครู เป็นแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลข้อมูลความถี่ในการปฏิบัติด้านตัวครู และบริบทสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมคุณธรรม 2 ประการ

2.1.3 แบบสอบถามผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลความถี่ในการปฏิบัติของผู้บริหาร และบริบทสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมคุณธรรม 2 ประการ

2.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับในการส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บริบทสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งแบบสัมภาษณ์ปัจจัยดังกล่าวแบ่งออกเป็น

2.2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวจะได้ข้อมูลปัจจัยด้านผู้บริหารในประเด็นสำคัญ ดังนี้

- นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ
- การจัดโครงการกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ

2.2.2 แบบสัมภาษณ์ครูหัวหน้าฝ่ายปกครองโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งการสัมภาษณ์ครูหัวหน้าฝ่ายปกครองโรงเรียนดังกล่าวจะได้ข้อมูลปัจจัยด้านผู้บริหาร ครู และบริบทสิ่งแวดล้อมในประเด็นสำคัญ ดังนี้

- นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ
- การกำหนดกฎระเบียบต่างๆ
- การจัดกิจกรรมหรือโครงการพิเศษเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ

2.2.3 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ลี้กัต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งการสัมภาษณ์ครูผู้สอนโรงเรียนดังกล่าวจะได้ข้อมูลปัจจัยด้านผู้บริหาร ครู และบริบทสิ่งแวดล้อมในประเด็นสำคัญ ดังนี้

- การอบรมสั่งสอน
- การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย และ

ความรับผิดชอบ

- การเป็นแบบอย่างที่ดี
- การเสริมแรง

2.3 แนวคำถามในการสนทนากลุ่มเป็นการสนทนากลุ่มของนักเรียนระดับชั้น ประถม ศึกษาปีที่ 4 – 6 ในการแลกเปลี่ยนพูดคุยในประเด็นต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและมีความหลากหลาย ประเด็นในการสนทนามีดังนี้

2.3.1 ด้านผู้บริหาร มีการสนทนาในเรื่องของ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน การจัดสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงอาคารสถานที่ เป็นต้น

2.3.2 ด้านครู มีการสนทนาในเรื่องของ การจัดการเรียนการสอน การอบรมสั่งสอน การเป็นแบบอย่างที่ดี การทำโทษ การชมเชย และความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

2.3.3 ด้านบริบทสิ่งแวดล้อม มีการสนทนาในเรื่องของ การจัดสภาพแวดล้อม การจัดอาคารสถานที่ การจัดระบบระเบียบ ความสะอาด เป็นต้น

2.3.4 ด้านตัวนักเรียนเอง มีการสนทนาในเรื่องของ การมาโรงเรียน การทำหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน เป็นต้น

สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

